

Handläggare: Gunilla Schedin
Tfn: 08-508 09 015

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Skadestånd till föräldrar som inte får barnomsorg i tid - svar på skrivelse från vice ordföranden Inge-Britt Lundin m.fl. (fp)

Förslag till beslut

Skrivelsen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Inge-Britt Lundin m.fl.(fp) har inkommit med en skrivelse till stadsdelsnämnden angående den s.k. barnomsorgsgarantin. Inge-Britt Lundin m.fl.(fp) anser att stadsdelsnämnden bör uppvakta kommunstyrelsen med krav på en utvecklad barnomsorgsgaranti där föräldrar under en begränsad tid får ersättning med faktisk barnomsorgsschablon i de fall staden inte kan leva upp till lagens krav på barnomsorgsplatser.

Det är givetvis bekymmersamt att inte kunna erbjuda barnomsorgsplatser i enlighet med den av staden antagna platsgarantin. Det finns dock inget lagligt stöd för att kommunen ska erbjuda plats inom en exakt angiven tidsgräns. I kommunallagen finns också ett principiellt förbud mot att ge understöd till enskilda. Undantag från förbudet finns t.ex. i socialtjänstlagen.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats vid stadsmiljö- och planeringsavdelningen i samråd med barn- och ungdomsavdelningen.

Bakgrund

Vice ordföranden Inge-Britt Lundin m.fl. (fp) har inkommit med en skrivelse till stadsdelsnämnden angående skadestånd till föräldrar som inte får barnomsorg i tid. I skrivelsen framhålls att köerna till barnomsorg växer i stadsdelen, att över fyrtio barn nu står i kö och att förvaltningen rapporterat att man inte kommer att klara barnomsorgsgarantin under våren.

Inge-Britt Lundin m.fl.(fp) anser att stadsdelsnämnden bör uppvakta kommunstyrelsen med krav på en utvecklad barnomsorgsgaranti där föräldrar under en begränsad tid får ersättning med faktisk barnomsorgsschablon i de fall staden inte kan leva upp till lagens krav på barnomsorgsplats.

Stadsdelsnämnden har beslutat överlämna Inge-Britt Lundins m.fl. (fp) skrivelse till stadsdelsförvaltningen för beredning.

Förvaltningens synpunkter

Enligt nu gällande intagnings- och kvargåenderegler för stadens förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg finns en platsgaranti (den s.k. barnomsorgsgarantin).

Platsgarantin innebär rätt till plats i stadens förskola och skolbarnsomsorg

- a) senast inom tre månader räknat från månadsskiftet efter det ansökan inlämnats eller*
- b) senast under den månad som angivits i ansökan om den ligger längre fram i tiden än sista månad enligt a)*

Garantin gäller i första hand inom det stadsdelsområde där familjen valt att stå i kö och i andra hand inom staden.

Det är, som framgår av Inge-Britt Lundins m.fl. (fp) skrivelse, helt riktigt att förvaltningen under våren inte kommer att kunna erbjuda barnomsorg i enlighet med platsgarantin. I dagsläget finns sammanlagt 55 barn vars föräldrar för att uppfylla garantin skulle ha erbjudits plats, varav 32 före den 1 februari och 23 före den 1 mars. I januari månad fanns sammanlagt 57 familjer som enligt garantin skulle ha erbjudits plats före den 1 februari. Av dessa har 25 familjer nu erbjudits plats, varav 15 ännu inte lämnat besked om huruvida de kommer att tacka ja till erbjudandet.

Sammanlagt 12 barn har, i avvaktan på att den nyinrättade förskolan på Vegagatan färdigställs, plats i tillfälliga lokaler på Upplandsgatan. Den nya förskolan beräknas kunna tas i bruk i månadsskiftet mars / april. Så snart detta sker kommer ytterligare 12 familjer att erbjudas plats för sitt barn i de tillfälliga lokalerna. Dessa barn kommer sedan att flyttas till förskolan Freja.

Det är viktigt att komma ihåg att den s.k. barnomsorgsgarantin gäller för staden som helhet och inte enbart inom den egna stadsdelen. Om plats kan erbjudas i annan stadsdel inom angiven tidsgräns har således garantin uppfyllts. Det är givetvis sällan en acceptabel lösning att som förälder på Norrmalm erbjudas plats i t.ex. Hässelby / Vällingby. Om plats inte kan erbjudas på Norrmalm söker man från förvaltningens sida därför i första hand alltid ta reda på om det finns plats i någon angränsande stadsdel och först i andra hand se om plats kan erbjudas någon annanstans i staden.

Det är givetvis mycket bekymmersamt att inte kunna leva upp till platsgarantin. Detta är också en för stadsdelsförvaltningen helt ny situation. Under åren 2002 och 2003 var det sammanlagt endast fem familjer som inte kunde erbjudas plats i enlighet med garantin.

Situationen kan dock ändras mycket snabbt beroende på att föräldrar tackar nej till den plats de erbjuds, flyttar från stadsdelen eller väljer att lösa barnomsorgsfrågan på annat sätt.

Trots att man från förvaltningens sida har god kännedom om antalet födda barn per år är det svårt att mera exakt förutse behovet av förskoleplatser. För att säkert kunna tillgodose behovet av platser och uppfylla barnomsorgsgarantin krävs en överkapacitet av platser. Detta har emellertid hittills inte kunnat finansieras. Utbyggnad av förskoleverksamheten kräver lång planeringstid eftersom det ofta är frågan om att hitta nya lokaler eller göra större ombyggnationer av redan befintliga lokaler.

Föräldrar som inte kan erbjudas plats inom ramen för platsgarantin kan naturligtvis hamna i en besvärlig situation. Det finns t.ex. arbetsgivare som inte accepterar att den anställda, efter lagstadgad rätt till föräldraledighet, begär tjänstledigt på grund av att barnomsorgsfrågan inte kunnat lösas. För de familjer som inte kan erbjudas barnomsorg som planerat kan givetvis också de ekonomiska konsekvenserna bli kännbara. Det kan därför tyckas rimligt att på något sätt kompensera föräldrar i de fall förskoleplats inte kan erbjudas i enlighet med den s.k. barnomsorgsgarantin.

Förvaltningen vill i detta sammanhang påpeka att det i den lag som reglerar förskoleverksamheten inte exakt anges inom vilken tid kommunen ska erbjuda plats. I skollagen sägs att "förskoleverksamhet skall tillhandahållas barn som fyllt ett år" och att kommunen ska erbjuda plats "utan oskäligt dröjsmål" (2 kap 6 § resp. 2 kap 7 § skollagen). Någon viss angiven tidsgräns för att plats ska erbjudas finns således inte angiven. Vad som utgör oskäligt dröjsmål får bedömas i det enskilda fallet. Den platsgaranti

som finns i Stockholms stad har med andra ord juridiskt sett inte samma dignitet som skollagen utan kan mera ses som en form av kvalitetsgaranti.

I kommunallagens s.k. kompetensbestämmelser (2 kap 1 § kommunallagen) finns också ett principiellt förbud mot att ge understöd till enskilda, vilket innebär att det inte är möjligt att ekonomiskt kompensera föräldrar som inte kan erbjudas förskoleplats i enlighet med platsgarantin. Undantag från förbudet att ge understöd till enskilda finns i viss speciallagstiftning, t.ex. i socialtjänstlagen, där det preciseras under vilka förutsättningar understöd får lov att utges. Något schablonartat eller generellt understöd kan dock aldrig beviljas. Frågan om visst understöd måste i så fall prövas helt individuellt.

I detta sammanhang är även den s.k. likställighetsprincipen i kommunallagen av intresse (2 kap 2 § kommunallagen). Denna princip innebär att det inte är tillåtet för kommuner och landsting att särbehandla vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar på annat än objektiv grund. För att en kommun ska kunna behandla sina medlemmar olika fordras att beslut om detta grundar sig på rationella hänsyn eller sakliga överväganden. Något godtycke får inte förekomma. Att utge ekonomisk ersättning vid försening i viss kommunal service kan innebära särbehandling av en viss grupp.

Vad gäller frågan om eventuellt skadestånd krävs prövning i domstol, vilket betyder att den enskilde d.v.s. den förälder som inte erbjuds plats för sitt barn i enlighet med garantin måste väcka talen i domstol.

Bilaga

Skrivelse från Inge-Britt Lundin m.fl. (fp)